GOD. XXVIII BROJ 8 BEOGRAD, JUL 1959 CENA 20 DIN.

MERSKI BLAGOVESTI

MESEČNIK

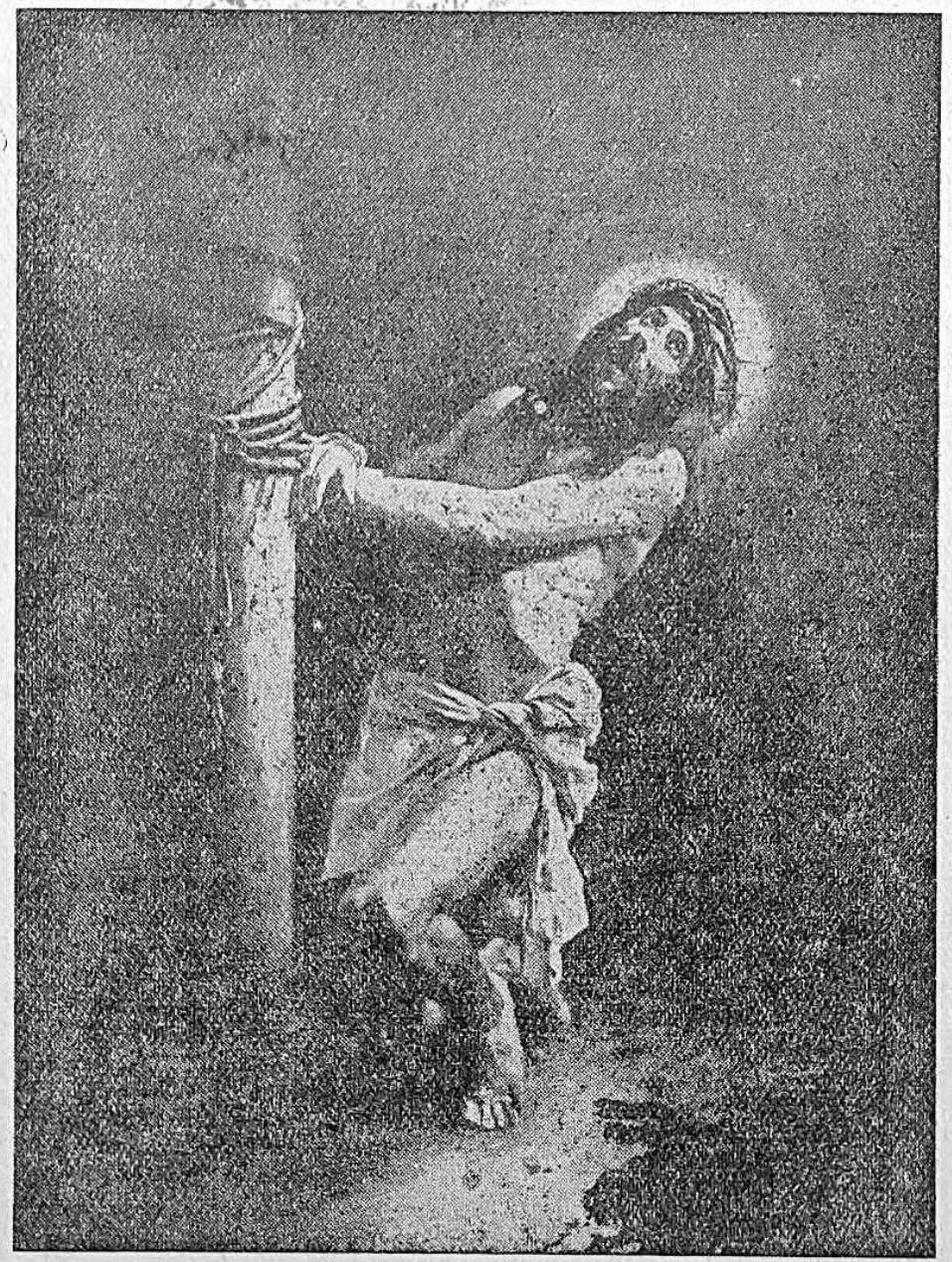

Fabrés: **Krist vezan za stub.**

Dođite, poklonimo se Gospodu Isusu Kristu, Sinu Boga živoga, koji nas je spasio krvlju svojom!

HEROD AGRIPA I. — PROGONITELJ MLADE CRKVE

Osim onih Herodovaca, koje smo već opisali u našem časopisu, još ih ima dvojica, koji se spominju u Svetom Pismu, a to su Herod Agripa I. i njegov sin Herod Agripa II. Obojica se spominju samo u Djelima apostolskim, jer vladaju u doba, kada se mlada Isusova Crkva počela naglo širiti.

1. Herod Agripa I. bio je vladar u Palestini od 37. do 44. godine poslije Krista. Život ovog pustolova upravo je nevjerojatno zamršen i po svojim senzacijama dosta zanimljiv. Kao unuk Heroda Velikog i Marijamne Makabejske otišao je još u mladosti u Rim zajedno sa svojom majkom, da ondje primi kraljevski odgoj. Tu je živio u intimnom prijateljstvu s mnogim članovima kraljevske obitelji. Rimski je car tada bio Tiberije (od 14. do 37. posl. Krista). Naučio je kretati se u t.zv. visokom društvu, ali je također naučio i sve pokvarenosti tadašnjeg rimskog aristokratskog života. Kad mu je umrla majka, brzo je potrošio sav svoj imetak i silno se zadužio, tako da je pred vjerovnicima morao pobjeći iz Rima.

Došao je tada u Judeju i od očaja je skoro sebi oduzeo život. Međutim mu je sestra Herodijada izradila službu tržnog nadzornika u Tiberijadi, prijestolnici Heroda Antipe. No ni ovdje nije dugo izdržao, nego je opet lutao kojekuda, dok se g. 36. opet ne nađe u Rimu. Tu se sada sprijateljio s budućim carem Kaligulom. Živo je želio, da Kaligula što prije postane rimskim vladarom. O tome je i javno nešto izjavio, pa ga je zbog toga Tiberije dao okovati i baciti u tamnicu. Šest mjeseci je proveo u tamnici zbog nepromišljenih svojih riječi, a tada je umro Tiberije, 16. ožujka 37.

2. Novi car Kaligula odmah je oslobodio Agripu iz tamnice, zamijenio mu željezni lanac sa zlatnim lancem isto takve težine, te ga imenovao vladarom nekadašnje Filipove tetrarhije, davši mu u isto vrijeme naslov kralja.

No Agripi se nije žurilo, da pođe u svoju kraljevinu. Ostao je na dvoru svog prijatelja još godinu i po dana. Istom u jesen 38. dade se na put preko Aleksandrije. Tu se svečano iskrcao i izazvao svojim nastupom velike protužidovske demonstracije.

Godine 40. svrgnut je sa vlasti Herod Antipa, kako smo to opisali u prošlom broju „Blagovesti", i Kaligula je ovo kraljevstvo također dao pod vlast Heroda Agripe I.

3. U jesen godine 40. Agripa I. opet se nalazi u Rimu. Uspio je nagovoriti poluludog cara Kaligulu, da barem privremeno odustane od nakane, da se u jeruzalemskom hramu postavi njegov kip. No Kaligula je doskora (24. siječnja 41.) ubijen. Sada je Agripa nastupio kao vrhovni vođa u najvišim rimskim državničkim poslovima. Po njegovu nagovoru pristao je konačno senat, da Kaligulu naslijedi njegov stric Klaudije, čovjek strašljiv i nespretan. Klaudije iz zahvalnosti potvrdi Agripi dosadašnja njegova prava i još mu nadoda Judeju i Samariju. Tako je unuk Heroda Velikog godine 41. imao opet pod svojom vlašću cijeli teritorij svoga djeda. — Herod Agripa I. uspio je također kod Klaudija, da potvrdi privilegije za Židove u cijelom carstvu, osobito u Aleksandriji.

Iste godine 41. dođe Agripa u Jeruzalem i ondje se vrlo dobro snašao. Zlatni lanac, što mu ga je bio darovao Kaligula, pokloni hramu kao zavjetni dar. U mnogome se oslanjao na farizeje, jer je vidio, da su obljubljeni u narodu. Izvana je nastojao u mnogome ugađati puku i podvrgavati se propisima Mojsijeva Zakona, no privatni njegov život, osobito, kad se nalazio izvan Judeje, bio je potpuno poganski. Znao je po potrebi i glumiti. Na jedan blagdan sjenica čitao je javno u hramu jedan odlomak iz pete Mojsijeve knjige (17, 15), i kad je došao do riječi: „Samo zemljaka smiješ postaviti nad sobom za kralja, inozemca, koji nije tvoj zemljak, ne smiješ postaviti nad sobom", — počeo je glasno plakati. Narod je bio dirnut ovim kraljevim plačem, pa ga je stao hrabriti: „Ne boj se ništa, ta ti si naš brat".

4. Da ugodi Židovima, počeo je proganiti mladu Crkvu. O tome je sveti Luka napisao u Djelima apostolskim ovo: „U ono vrijeme podiže Herod kralj ruke, da muči neke od Crkve. I pogubi Jakova, brata Ivanova, mačem. A vidjevši, da je to milo Židovima, uhvati i Petra. A bijahu dani beskvasnih hljebova. Njega dakle uhvati, baci u tamnicu i predade ga četvorim stražama, — svaka od četiri vojnika, — da ga čuvaju, namjeravajući, da ga po pashi izvede pred narod" (12, 1-4). No znamo, da je Bog tom zgodom svetog Petra čudesno izveo iz Herodove tamnice.

To je bilo u proljeće g. 42. Bog se poslužio ovim progonstvom za razvitak Crkve. Oslobodivši se, naime, tamnice, sv. Petar je na neko vrijeme morao napustiti Jeruzalem. Otišao je u Rim, kako to jednodušno tvrdi predaja, i tako premjestio sjedište vrhovnog poglavara Crkve u glavni grad rimskog carstva.

5. Sv. Luka nam je zapisao i Agripinu smrt (12, 30—23): „A veoma se ljutio na Tirce i Sidonce. Tada oni jednodušno dođoše k njemu i predobivši na svoju stranu Blasta, kraljevskoga komornika, molili su za mir, jer je njihovu zemlju hranila kraljevska zemlja. U određeni se dan Herod obuče u kraljevsko odijelo, sjede na prijestolje i govorio im u javnoj skupštini. Tada narod stade vikati: To je glas Božji, a ne čovečji. Ali ga odmah udari anđeo Gospodnji, što nije dao slavu Bogu. I izdahnu izjeden od crvi".

Herod Agripa I. umro je oko mjeseca svibnja g. 44. Vladao je dakle vrlo kratko vrijeme nad cijelom kraljevinom svoga djeda. Cijeli ovaj teritorij potpade sada pod vlast rimskih upravitelja, a Agripin sin Herod Agripa II. dobit će od rimskih careva tek mali jedan dio pod svoju vlast, ali postepeno i tek nekoliko godina kasnije.

DUHOM CRKVENOG JEDINSTVA

Napretkom tehnike svet postaje sve manji. Udaljenost među pojedinim mestima na zemlji ne predstavlja nikakvu prepreku da se ljudi ne bi brzo upoznavali i izmenjivali svoje misli i ideje. Posećuju se rođaci i prijatelji sa najudaljenijih tačaka zemlje, a državnici se skupljaju na konferencije, danas ovde sutra na suprotnoj strani zemljine kugle. Avioni su pobedili zvučni barijeru, atomske podmornice prošle su pod ledenim pokrivačem nad severnim polom, najnoviji batiskafi se spuštaju u nepoznate tamne dubine mora, a smioni planinari osvajaju dosad nepristupačne planinske lance Himalaje. Još više. Rakete već jure u neizmerno prostranstvo svemira.

Kulturne tekovine, tehnički napredak, civilizacija i dnevne novosti nisu više monopol jedne države, jedne rase. Radio talasi raznose u tren oka poslednje vesti u najzabitnija sela i najteže pristupačne krajeve. Istina, savremeni svet je pozornica teških ekonomskih, rasnih i političkih sukoba: stare tvorbe propadaju, nove se države rađaju. Ne samo narodi i zajednice, nego i pojedinci traže svoju ličnu slobodu i svoja osobna prava da mogu razviti i usavršiti svoje individualne sposobnosti. Ali istovremeno pojavljuju se i težnje za bratskom saradnjom, međusobnom povezanošću bez obzira na razlike u rasi, narodnosti, jeziku te socijalnom položaju.

Da, sve jači je poklik za bratskom saradnjom svih naroda, svih ljudi. Logično je dakle, da je u toj opštoj težnji za povezivanjem svih naroda i vrhovni poglavar katoličke Crkve, kao nasljednik apostolata Petra i vidljivi zamenik nevidljivog Kralja Krista, pozvao sve narode, u prvom redu kršćane, na duhovno jedinstvo, ka jedinstvu vere.

Papin poziv na duhovno jedinstvo nije stvar mode nego prirodni odraz poslanstva katoličke Crkve. Od svoga početka Crkva je naglašavala potrebu jedinstva, za nj se molila. To je zapoved samoga Isusa Krista. Na tajnoj večeri Isus je u velikosvećeničkoj molitvi molio: »Da svi budu jedno« (Iv. 17, 21). U priči o Dobrom pastiru rekao je ovo: »I druge ovce imam, koje nisu iz ovog ovčinjaka; i one mi valja dovesti i čuće glas moj; i biće jedno stado i jedan pastir« (Iv. 10, 16).

O jednoj Crkvi govori naš Spasitelj, o jednom temelju, o jednom ključaru: »Ti si Petar — stena — i na toj ću steni sazidati Crkvu svoju i vrata je paklena neće nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskog. I što god budeš svezao na zemlji biće svezano i na nebesima, i što god budeš razrešio na zemlji biće razrešeno i na nebesima« (Mt. 16, 18. 19). Što

je gornjim rečima Krist Petru obećao, to mu je poslе Uskrsnuća i predao (Iv. 21, 15—17).

Jedan je samo Bog, zato može biti samo jedna prava vera, jedna Crkva Božja. Vera je naime ono što je Bog objavio ljudima da veruju. Pošto je samo jedan Bog, samo je jedna Božja objava, jedna Božja vera. Crkva je božanska ustanova, koju je Bog postavio i ovlastio je da čuva i širi Božju veru. Kako je samo jedna Božja istina i jedna Božja nauka, to može biti samo jedna Božja crkva. To je naglasio već veliki apostol naroda i najveći misionar svih vremena sv. Pavle u svojoj poslanici Efežanima: »Jedan Gospod, jedna vera, jedno krštenje, jedan Bog i Otac sviju, koji je nad svima i kroz sve i u svima« (Ef 4, 5. 6).

Svi smo ljudi braća među sobom, pošto svi stanujemo na Zemlji te smo ovde samo prolazni putnici, koji želimo da nekoliko godina svog zemaljskog života proživimo u miru. Mi smo svi braća i stoga što smo svi potomci istih praroditelja Adama i Eve, koji su nam uz život ostavili i žalosnu baštinu istočnog greha i njegovih teških posledica. Još više smo braća zbog toga, što smo svi deca istog nebeskog Oca, što nas je sve otkupio božanski Spasitelj svojom krvlju i što nas Duh Sveti svojom milošću prosvetljuje. Braća smo konačno i zato što imamo svi isti cilj u kući nebeskog Oca gde prestaje svaki bol, a vlada nepomućena večna radost.

Budući da smo pozvani da budemo jednoć svi zajedno u dvoru zajedničkog Oca, to se moramo već na zemlji složiti, duhovno ujediniti na temelju istine, objavljene volje Božje i zakonitog bogoštovlja.

Čovečanstvo je doduše podeljeno na mnoge religije, ali je svima verama zajednička izvesna verska nauka, dekalog i neko bogoštovlje. Ako smo iskreni i dosledni, moramo ići korak dalje. Moramo potražiti puninu Božje objave i sagnuti pred njom svoju glavu. Istinu valja prihvatiti takvu kakvu je Bog dao, bez obzira na tradiciju.

Niko si ne utvara i ne umišlja da će lako i brzo doći do verskog jedinstva svih naroda, pa čak ni kršćanskih naroda. Razilaženje u verskom naučavanju kršćanskih istina i raskoli su plod specifičnih pojava u prošlosti. Vekovi razdora su nagrizali i samu ideju jedinstva.

Naša je dužnost da gradimo most preko kojega bi se narodi verski približili, dok se ne bi jednom pomoću milosti Božje ujedinili, pa da bi kao jedna božanska obitelj na zemlji harmonički slavili Boga u jednoj Kristovoj Crkvi.

Lepo je sadašnji Papa u svojim porukama naglasio, da nema smisla istraživati ko je kriv za nesrećni razdor u prošlosti, nego da se svi iskreno što dublje prožmemo Kristovim duhom istine i ljubavi. Na verskom se području ne mogu sklapati kompromisi na račun božanske istine. Katolička Crkva iskreno pruža prijateljsku ruku svima koji su dobre volje, da se učini prvi zajednički korak, da se kao braća porazgovorimo, da se kao braća u Bogu uzljubimo te da odbacimo sve stare predrasude i svađe. Valja biti velikodušan. Sami moramo oprаštati, da se i nama oprosti.

Katolička Crkva ne želi da latinizira istočne kršćanske crkve, da ukine starodrevne običaje i posebne liturgijske obrede. Sve što ima istorijsko opravdanje i što se ne protivi božanskim istinama, neka ostaje i neka se razvija. Svi jezici i svi narodi neka slave na svoj način jednog Boga u jedinstvu vere i jedinstvu ljubavi.

Katolici i pravoslavni su bili hiljadu godina ujedinjeni. I danas nas vežu ista verska i moralna nauka, toliki zajednički sveci, naročito štovanje Majke Božje. Nas Slavene ujedinjuju veliki slavenski apostoli i prosvetitelji sv. Ćirilo i Metodije. Oni su odrasli na Istoku i tamo se školovali, a apostolsko poslanje i biskupsko posvećenje primili su u večnom Rimu, od Petrova naslednika. S drugim kršćanima na Zapadu veženas objava Novog Zaveta i vera u Krista, a sa svim ljudima na zemlji vera u Boga i prekogrobni život.

Poduprimo nastojanja svetog Oca Ivana XXIII. svojim molitvama, a naročito kreposnim životom, što će biti najbolja priprava za ostvarenje velike ideje jedinstva svih naroda.

Oče naš, koji jesi na nebesima! Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji, da bismo tako savesno ispunjavali tvoju svetu volju mi stranci i putnici na ovoj zemlji, kako je ispunjavaju anđeli i sveci na nebu!

LITURGIJSKA OBNOVA

ČUVAJ SVOJE KRŠTENJE

Svi objektivni historičari kad pišu povijest svoga naroda spominju kao veoma važnu činjenicu pokrštenje dotičnog naroda. Moderni narodi, u prvom redu Evrope, sa prelazom na kršćanstvo započinju svoj novi, kulturni život, zapravo svoju civilizaciju, koja se zove kršćanska.

Kristijanizacija raznih evropskih naroda od početka 7. stoljeća pa dalje, dala je pozitivnu, naprednu, veliku i zaslužnu ulogu u povijesti tih naroda, koji se prije tog događaja obično nazivlju »barbarski«. Epohalna su historijska djela o pokrštenju Franaka, Germana, Anglosasa i Slavena. Na uspomenu toga podignuti su obično na rijekama razni historijski spomenici, a jubileji pokrštenja slavili su se kao narodni blagdani veoma svečano. Pokrštenje Hrvata, Srba i Slovenaca počelo je u 7. stoljeću. Rusi su primili kršćanstvo za vladanja velikog kneza sv. Vladimira (980—1015), unuka sv. Olge. Koncem prošloga stoljeća hiljadugodišnjica pokrštenja bila je svečano proslavljena u Rusiji. Tom prigodom poslao je ruskom narodu srdačne čestitke glasoviti đakovački biskup Strosmajer, što je u tadašnjem svjetskom političkom životu izazvalo veliku senzaciju. G. 1936 imao se u »Hudoženstvenom teatru« u Moskvi prikazati pozorišni komad »Pokrštenje Rusije«. Cenzura je izvedbu toga komada zabranila, ali je Staljin lično tu zabranu poništio i komad je u teatru bio izveden.

O pokrštenju raznih naroda sastavljene su velebne pjesme i dirljive legende, a njihove rijeke postale su novi Jordani. Imena njihovih apostola i misionara kao: Patrika, Bonifacija, Kolumbe, Remigija, Gala, Frigidijana, Kilijana, Ćirila i Metodija, te mnogih drugih nerazdruživo su spojena sa prvim počecima njihove nacionalne historije i kulture, što ne može zanijekati nijedan objektivan historičar. Priznanje ove povjesničke istine nije neka vrst sredovječne »mistike«, već realno gledanje na događaje daleke prošlosti, bez kojih ne možemo shvatiti postepenu socijalnu i kulturnu evoluciju pojedinih modernih naroda. Svaki, pa i najmanji spomenik bilo umjetnički, bilo književni iz doba po seobi i pokrštenju naroda veoma je dragocjen i drag, prava narodna svetinja. Tako na primjer krstionica hrvatskog kneza Višeslava u starodrevnom gradu Ninu, podignuta početkom 9. vijeka, koja se sada čuva u Muzeju hrvatskih starina u Splitu. Mlečani su je bili odnijeli u Veneciju g. 1780, a povraćena je natrag dvadesetak godina u Zagreb. Sada se sprema njezina kopija u kamenu za Nin.

Na zdencu ove krstionice stoji ovaj dogmatski i vrlo krasni natpis: »Ovaj izvor vode prima slabe, da ih prosvijetli. Ovdje se peru od svojih opačina što su ih primili od prvoga roditelja, da postanu kršćani, ispovijedajući spasonosno vječno Trojstvo.«

Ideja o plodu sakramenta sv. krsta u sadržini ostala je identična i danas, ali moderni svijet gubi jasnu viziju božanske realnosti, jer mu je liturgija postala knjiga zatvorena sa sedam pečata. Narod malo aktivno sudjeluje, jer ne razumije, a ne razumije zato, jer ne prima poduke, koja mu je potrebita, pa su mu oči zastrte gustom koprenom. Savremeni liturgijski pokret u svim katoličkim zemljama obuhvaća sav Život s Crkvom, a prvenstveno govori o sv. Misi i o Sakramentu Krsta. U najnovije doba mnogo se raspravljalo o krštenju i s potpunim pravom. Čitav liturgijski život ne može se shvatiti bez jasnog poznavanja ovog sakramenta, po kojem dobivamo inicijaciju na kršćanski život, po kojem ulazimo u tijelo Kristovo, da započnemo sudjelovati u istom njegovom svećeničkom životu. Socijalni učinci krštenja prije nego na socijalni život općenito, imaju odnošaj sa životom bogoslužja. Krštenje stvara jednu vjersku družbu, liturgijsku zajednicu sa specijalnom svrhom da slavi Boga i da posvećuje ljudski rod. Krštenik živi u koliko pripada Kristu kao član ovog ljudsko-božanskog organizma, što je Crkva. On ne može ići k Ocu nego posredstvom Krista, to jest preko Crkve.

O kršćanine, po snazi tvoga krštenja, pozvan si da budeš članom Božje obitelji, a ta velika obitelj je živa Crkva, koja te približuje Svecima svih stoljeća, jer te približuje Isusu Kristu. Upoznaj svoje dostojanstvo, čuvaj svoje krštenje, moli i radi kao član tvoje socijalne zajednice, svete Crkve.

Ne može se danas zanijekati takozvani fenomen psihologije masa, a ako te mase žele služiti božanskoj akciji u svijetu, one će to moći učiniti preko liturgije. Fali topline u našim crkvama, vjernici, koji dolaze, često se dosađuju, posjećuju crkvu iz običaja, žure se, da što prije izađu, ponašaju se tako kao da im je misao izvan crkve, a što je najvažnije, ne znaju pravo moliti. Treba iznova oživjeti prostore za naše liturgijske sastanke, da svijet znade moliti i sudjelovati. Govoreći o potrebi liturgijskog života lijepo je napisao, čuveni moderni liturgičar D. Lambert Bauduin. »Po primjeru našeg Spasitelja, papa Pijo X naučio je svoje učenike, kršćane XX stoljeća, tajnu prave molitve.« Milanski nadbiskup, kardinal Montini u svojoj zapaženoj pastirskoj poslanici o »Liturgijskom odgoju« upozoruje vjernike, da ožive i prožive ne samo godišnji liturgijski ciklus o blagdanima Spasitelja, Majke Božje i Svetaca, već da osjete intimnu religioznu vrijednost osobnog, ličnog liturgijskog ciklusa kod primanja sakramenata: krštenja, krizme, prve pričesti, ženidbe, pa i kod sprovoda i drugih sakramentalija.

Za mnoge je i krštenje, izvanredni čas duhovnog života postao banalan, neki običaj, samo obred, pomiješan sa poganskom vanjštinom bilo u nošnji, reklami i zabavi. Tko znade, da li će se svećenik više susresti s onim licima, osobama, koje je jedan put susreo kod krštenja, krizme, prve pričesti i ženidbe? Tko zna da li će te stranke još imati prigode, da čuju o Bogu, Kristu i Crkvi? Čovjek treba, da se u to malo zamisli, jer živimo u doba modernog paganizma i materijalizma. Za obnovu zaspalog vjerskog života neophodno je potrebita poduka i liturgijski odgoj. Zar sv. Pavao ne veli: »Kako će vjerovati, ako ne čuju? Kako će čuti, ako se ne propovijeda?«

Sv. Krst je sakramenat utemeljen od Isusa Krista. Gledom na njegov sadržaj i na njegov učinak u njemu vidimo nauku i zapovijed Kristovu, čisto kršćansko porijeklo. Racionalisti, modernisti i neprijatelji kršćanstva naprotiv kažu, da je krštenje jedan obični poganski misterij, uzet iz antiknog grčko-rimskog svijeta, pomiješan sa orijentalnim kultom. Nema sumnje, da između našeg krštenja i nekih poganskih misterija ima neke analogije što se tiče pranja i čišćenja s vodom, ali kršćanska ideja, njezin sakramentalni karakter je originalno kršćanski.

Poslije Evanđelja najstariji kršćanski spis koji je do nas dopro, je »Didahe« (Nauka 12 apostola), a potječe iz konca prvog stoljeća. U njemu je u 7. poglavlju tačno opisan sakramenat krštenja, njegova forma, materija, njegovi obredi i sve što spada na nj. Sve što je tu napisano odgovara tačno ideji i obredu, što i danas uči i sprovađa katolička Crkva. Moderna arheologija otkrila je mnoge starokršćanske krstionice u ra-

znim zemljama, pa iz tih znanstvenih otkrića doznajemo za obrede i običaje kod krštenja, kakvo je bilo krštenje za malu djecu, za odrasle, posebno za muške, a posebno za ženske, za disciplinu kod podijeljivanja toq sakramenta, da se može vidjeti koje su krstionice bile katoličke, koje arijanske ili drugih sekta i hereza, kako je to izgledalo na selu ili u većim biskupskim qradovima. Porastom pučanstva, osobito pokrštenjem seljačkih masa, pa seobom naroda u 7. v. broj krstionica je narastao. Na tim starokršćanskim krstionicama bilo je redovito dogmatskih natpisa, ali najviše se isticale riječi iz psalma 41(2—4): »Kao što čezne jelen za izvorima vodâ, tako čezne duša moja za tobom, Bože.«

Obnovljena Uskrsna liturgija (Velika subota) zaista je divna i vodi nas opet blizu onoga, što se događalo u prvim vjekovima kršćanstva u uskrsnoj noći. Kad bi vjernici bolje razumjeli obrede i tekst blagoslova krsne vode, sigurno bi proživljavali preporod svoq vjerskoq života, kako u toj vigiliji želi i moli Crkva: »Svemogući vječni Bože, pogledaj milostivo na bogoljubnost puka, koji se preporađa, koji kao jelen traži vrelo tvojih voda, te dopusti milostivo, da žeđa iste vjere, otajstvom krštenja, posveti dušu i tijelo.«

Krštenje je u prvom početku bilo štovano, za nj se upotrebljavala voda i ulje. Kad se Spasitelj Isus krstio u rijeci Jordanu sašao je nanj s neba Duh Sveti, za to su »novorođeni vodom«, to jest krštenici bili pomazani svetim uljem na čelu, uhu, nosu i qrudima, te primali Duha Svetoga. Tek onda su postali kršćani, što hoće reći »pomazanici«. U starini se mnogo svetkovalo Krštenje Isusovo u Jordanu i to na 6 januara, u koji se dan svetkovalo i Bogojavljenje (Epifanija) to jest Rođenje Isusovo. Kad je u 4. stoljeću i na Istoku i na Zapadu uvedena svetkovina Božića na 25 decembra, na dan 6 januara prevladalo je Krštenje Isusovo, pa naš narod tu svetkovinu zove osim Bogojavljenje i Tri Kralja također »Vodokršće«. Na taj dan jeruzalemska crkva činila je svečanost na Jordanu, a taj običaj prešao je i na druge zemlje na Istoku, osobito u Egipat, gdje je rijeka Nil bila od drevne starine sveta rijeka boga Osirisa.

ŽIVOT DOMINIKA SAVIJA

(Nastavak)

Što da kažem još o mrtvenju ostalih osjetila? Ograničit ću se na to, da u tom pogledu spomenem samo neke zgode. Zimi je mnogo trpio od ozebina na rukama. Ali kad je god osjećao žestok bol, nije se nikada čulo, da bi se potužio riječju ili kojim znakom. Činilo se čak da se on tome veseli, jer je govorio: »Što su ozebine veće, to bolje za moje zdravlje.« Mislio je naime na duševno zdravlje. Mnogi od njegovih drugova kažu, da je on za ciče zime običavao laganim korakom ići u školu i to iz same želje, da trpi i da čini pokoru, gdje god mu se pružila prilika.

»Ja sam ga često vidio« — tako se izrazio jedan od njegovih suučenika — »kako je usred velike zime ogrebao i probadao iglama i šiljcima od pera svoje ozebine, da ga rane učine što sličnijim njegovu božanskom Učitelju.«

U odgojnim se zavodima nađe kadikad i takvih dječaka, koji nisu nikada zadovoljni. Sad se tuže na crkvene obrede, sad na kućni red, sad na noćni počinak, sad opet na hranu, ukratko oni imadu uvijek svačemu da nešto prigovore. Ovakvi su pravi križ za poglavare, jer njihovo nezadovoljstvo može lako prijeći i na druge i tako mogu zavodu nanijeti veliku štetu. Ponašanje Dominikovo bijaše posve protivno ponašanju ovakvih nezadovoljnika.

Iz njegovih usta nije proizašla ni najmanja tužba ni zbog ljetne vrućine niti zboq zimske studeni. Bilo vrijeme lijepo ili ružno, on je bio uvijek jednako veseo. Kod stola je bio uvijek zadovoljan onim, što je dobio. Dapače, on je s čudnom spretnošću znao naći sredstva i prilike za mrtvenje. Kad je drugima bila hrana netečna, ili je bila premalo ili previše kuhana, premalo ili previše izrezana, Dominik je uvijek izjavljivao, da je to baš po njegovu ukusu.

On se običavao zadržati poslije ručka i večere u blagovaonici, da pokupi ostatke kruha, koji su ostali na stolu ili pali na pod, a zgodnom ih je prilikom poslije pojeo kao fine poslastice. Kad su se drugi tome čudili, nastojao je sakriti svoj smisao za mrtvenje, te je govorio: »Nikad ne stavlja nitko čitavu zemičku u usta i ako je ona već u komadićima, tad je zubima prišteđen posao.«

Sve je ostatke od hrane sakupljao i jeo. To pak on nije činio iz želje za jelom, jer je svoj dio obroka znao često podijeliti drugima kod stola. Kad su ga upitali, zašto se toliko muči tim sabiranjem ostataka hrane, koji bi u nekima pobudili odvratnost, odgovorio je on: »Sve štogod imamo na ovome svijetu, dragocjeni je dar Božji, a od svih darova, poslije Božje milosti, hrana je najveći dar Božji, jer nas njome uzdržava u životu. Stoga moramo znati da budemo zahvalni i za najmanji takav dar, na koji moramo savjesno paziti i upotrebljavati ga.«

Osobito su mu ugodni bili oni časovi, kad je svojim drugovima čistio odijelo i cipele, kad je bolesnicima mogao iskazivati najsitnije usluge, mesti prostorije i obavljati slične poslove. Običavao je govoriti: »Svatko neka radi što može. Ja ne mogu raditi teške poslove, ali što mogu, to ću i činiti na veću slavu Božju. Nadam se, da će Bog u svojoj beskrajnoj dobroti primiti moje neznatne usluge.«

Jesti ono što mu nije godilo i ostaviti ono, što mu je išlo u tek, mrtviti svoj pogled i u običnim stvarima, zadržati se tamo gdje se osjećao neugodan miris, odreći se svoje volje, potpunom odanošću podnositi sve, što je njegovom tijelu ili duši zadavalo bol, to su bila djela kreposti u kojima se Dominik vježbao svakog dana i možemo kazati, svakoq časa svoq života.

Ne ću spominjati mnogih drugih činjenica, koje bi možda mnogo pridonijele tome, da nas uvjere, kako je u Dominika bilo mnogo duha pokore, mrtvenja i ljubavi prema bližnjemu u svim prigodama života, te kako je njegova krepost bila domišljata, kad se radilo o tome, da se okoristi malenim i većim prigodama, i da naoko neznatne stvari upotrebi za to, da se posveti i da si uveća zasluge pred Gospodinom.

17. Poglavlje

Družba Bezgrešnog Začeća Bl. Dj. Marije

Cijeli se Dominikov život može nazvati neprestanom pobožnošću prema Blaženoj Djevici Mariji. On nije propustio nijedne zgode, a da ne prinese svojoj nebeskoj Majci kakav poklon. Godine 1854. proglasio je vrhovni poglavar sv. Crkve Bezgrešno Začeće Blažene Djevice Marije člankom sv. vjere. Savio je vruće želio, da u nama ostane trajan i živi spomen na ove uzvišene i časne nazive, što ih je sv. Crkva dala nebeskoj Kraljici.

»Ja bih želio« — reče on — »učiniti nešto na čast Mariji, ali odmah, jer se bojim, da bi mi moglo ponestati vremena.«

Vođen od svoje žarke i razborite ljubavi, izabrao je neke od svojih pouzdanijih prijatelja te ih je udružio u družbu pod imenom »Bezgrešnoq Začeća«.

Svrha je udruženja bila, da se članovi za života, a osobito na času smrti stave pod moćnu zaštitu Marijinu. Da to postigne, poduzeo je Savio dvoje: širenje štovanja Majke Božje bez grijeha začete i često primanje sv. pričesti. U sporazumu sa svojim prijateljima napisao je pravila za njihovo udruženje. Kad ih je posve izradio, pročitao ih je 8. lipnja, to jest devet mjeseci prije svoje smrti, pred oltarom Presvete Djevice. Ja ću ih rado ovdje zabilježiti, jer mislim, da će ona moći i drugima služiti kao smjernice u sličnim zgodama. Rukopis glasi ovako:

Mi, Dominik Savio ..... (slijede imena drugih suučenika) obećajemo i odlučujemo danas, 8. lipnja, s dopuštenjem svoga duhovnog vođe, pred oltarom Bezgrešne Djevice, okrijepljeni svetim sakramentima pokore i sv. pričesti, da ćemo, uvijek gojiti djetinju i postojanu pobožnost prema Majci Božjoj, da ćemo, ukoliko to budu dopustile sile, nasljedovati Alojzija Komola da si time osiguramo zaštitu preblažene Djevice za života i na smrti, te da se sasvim posvetimo njezinoj službi.

Stoga se obavezujemo da ćemo:

1.) Strogo obdržavati kućni red.

2.) Svoje drugove pobuđivati na dobro time, što ćemo ih ljubazno opominjati riječima, a još više dobrim primjerom.

3.) Vrijeme uvijek dobro upotrebljavati.

Slijedeće odluke podastiremo svome ravnatelju, da na putu kojim kanimo udariti, zadobijemo milost ustrajnosti.

1.) Temeljno će nam pravilo biti strogo poslušnost prema poglavarima, kojim se neograničenim povjerenjem podvrgavamo.

2.) Ispunjavanje naših vlastitih dužnosti bit će nam prvo i najmilije zanimanje.

3.) Međusobna ljubav mora spajati naša srca i poticati nas, da našu braću bez razlike ljubimo, te ih, ako nam se čini korisno i potrebno, također i ljubežljivom ozbiljnošću opominjemo.

4.) Svaki tjedan ima biti određeno pola sata za naš sastanak, na kojem će se, nakon zaziva Duha Svetoga, obaviti kratko duhovno štivo, a nakon toga će se raspravljati o napretku našeg društva u pobožnosti i ljubavi.

5.) Osim toga moramo se međusobno upozoravati na one pogreške, kojih treba da se ostavimo.

6.) Trsit ćemo se, da se klonimo međusobnih prepirki i da ćemo strpljivo podnositi mane drugova.

7.) Ne određujemo nikakve stalne molitve, već samo to, da vrijeme što nam preostaje od naših dužnosti, mora biti posvećeno onome, što će nam biti na našu duhovnu korist.

8.) Ipak tražimo od svakoga ovo malo pobožnih vježbi:

a) primanje svetih sakramenata toliko puta, koliko nam puta bude dopušteno,

b) uvijek ćemo pristupiti k stolu Gospodnjemu na nedjelje, blagdane i za vrijeme svih devetnica, koje se budu obavljale na čast preblažene Djevice Marije i na čast zaštitnika zavoda.

c) u tjednu ćemo pristupati k stolu Gospodnjemu svakog četvrtka, osim ako budemo kakvim važnim poslom zapriječeni.

d) svakog ćemo dana napose kod moljenja krunice preporučiti našu družbicu Majci Božjoj i moliti je za milost ustrajnosti.

9.) Nastojat ćemo, da svake subote obavimo koju osobitu pobožnost na čast Mariji, da izvršimo koji čin kršćanske ljubavi na čast Njezina Bezgrešnoq Začeća.

10.) Trudit ćemo se, da se za vrijeme molitve, duhovnoq čitanja, službe Božje, za vrijeme učenja i predavanja, uvijek vladamo što dostojnije.

11.) Riječ ćemo Božju čuvati u srcu veoma brižno, te ćemo razgovarati o onim istinama svete vjere, koje budemo čuli.

12.) Čuvat ćemo se, da ne gubimo vrijeme, uvijek ćemo biti nečim zaposleni, da si osiguramo dušu pred napastima, koje snalaze besposlene. U tu ćemo svrhu:

13.) Upotrebljavati vrijeme, koje nam preostane od izvršenja naših dužnosti, za korisne poslove, kao što su: čitanje korisnih i pobožnih knjiga i molitava.

14.) Odmor se preporučuje ili barem dopušta poslije jela, poslije škole i poslije učenja.

15.) Svoje ćemo poglavare izvješčivati o svemu, što bi moglo biti od koristi za naše čudoredno vladanje.

16.) Nastojat ćemo, da se što manje koristimo povlasticama, koje će nam dobrotom naših poglavara biti dopuštene, jer je sve naše nastojanje upravljeno na to, da što točnije vršimo kućni red, koji se zloupotrebljavanjem ovakvih iznimaka prečesto narušava.

17.) Na hranu se ne ćemo nikada tužiti, već ćemo primiti od poglavara ono, što nam se pruži, te ćemo također nastojati, da i drugi tako čine.

18.) Koji želi, da bude primljen u ovu družbicu, mora da si prije očisti savjest u sakramentu svete ispovijedi, te pristupiti k stolu Gospodnjemu. Nadalje, mora ispuniti mjesec dana kušnje, pažljivo čitati ova pravila, te obećati Bogu i preblaženoj Djevici Mariji, da će ih točno obdržavati.

19.) Na dan primanja u družbicu moraju svi članovi primiti sv. pričest, te moliti dragog Spasitelja, da novom članu udijeli krepost ustrajnosti, poslušnosti i prave ljubavi prema Bogu.

20.) Družbica stoji pod zaštitom Bezgrešnog Začeća Marijina, čije nosimo ime i posvećenu medaljicu. Pravo djetinje i neograničeno pouzdanje i ljubav prema Majci Božjoj, pomoći će nam da mognemo pobijediti sve poteškoće i učvrstiti svoje odluke, da mognemo biti prema sebi uvijek strogi, prema drugima ljubežljivi i u svemu točni.

Preporučuje članovima, da si sveta imena Isusa i Marije utisnu u srce i dušu, a također da ih napišu na knjige i ostale predmete, koji su im često pred očima.

Mi molimo našeg ravnatelja, da ova pravila pregleda i da nam kaže svoje mišljenje o njima. Izjavljujemo, da se posve podvrgavamo njegovom mišljenju. On može u ovim pravilima preinačiti sve, što mu se čini neispravno i štetno, a Marija neka blagoslovi naš trud, jer misao, da ostvarimo ovu pobožnu družbicu, dolazi jedino od Nje. Ona neka odvrati na naše nade svojim blagohotnim smiješkom. Ona neka usliši naše molbe. Zakriljeni Njezinim plaštem i ojačani Njezinom zaštitom, suprotstavit ćemo se uzburkanim valovima ovoga zloga svijeta. Pobjedonosno ćemo stajati proti svih navala zloga duha. Njom obodreni i ojačani nadamo se, da ćemo davati dobar primjer svojim drugovima i da ćemo biti na radost našim poglavarima kao njihova ljubljena deca. I ako nas Gospodin uzdrži u životu i ako nam udijeli milost, da mu uzmognemo služiti u svećeničkom staležu, mi ćemo to nastojati činiti najvećom gorljivošću. Ali jer se ne možemo uzdati u svoje sile, nego oslanjajući se na Božju pomoć, nadamo se, da ćemo iza ove doline suza, utješeni Marijinom ustrajnošću, na smrtnom času postići vječnu nagradu, što ju je Bog pripravio onima, koji mu služe u duhu i istini.

Ravnatelj je pročitao pravila. Kad je sve točno pregledao, odobri ih uz slijedeće uvjete:

1. Navedena obećanja nemaju moći zavjeta.
2. Ona ne vežu ni pod kakav grijeh.
3. Na sastancima bi se mogla odrediti neka izvanjska djela ljubavi kao na pr.: čišćenje crkve, pomagati slabije nadarenim dječacima i tumačiti im katekizam.
4. Neka se članovi tako dogovore, da svaki dan u tjednu neki pristupa sv. pričesti.
5. Neka se ne uvode nikakve pobožnosti bez posebnog dopuštenja poglavara.
6. Glavna svrha družbice neka bude širenje štovanja Majke Božje pod nazivom »Bezgrešnog Začeća« i prema presvetom Oltarskom Sakramentu.
7. Prije primitka svakog pojedinog člana u družbicu neka mu se dade, da pročita životopis Alojzija Komola.

CRKVA SV. ANTE U BEOGRADU — POPRIMA SVOJE KONAČNO OBLIČJE

Prije godinu dana upoznali smo čitaoce »Blagovesti« s prošlogodišnjim dostignućima na dovršavanju najljepše Svečeve crkve u našoj domovini. Dok se lani i preklani radilo uglavnom na vanjštini (predvorje, pročelje, sokl, pločnik, dupli kameni pojas oko struka cijele crkve itd.), ove godine bilo je na redu dalje uređenje crkvene ponutrice.

Početkom svibnja o. g. završeno je postavljanje konačnog poda od raznobojnih mramornih poliranih ploča većih dimenzija, a prema nacrtu arh. prof. J. Valentinčić, prvog asistenta prof. Plečnika, koga je pok. Majstor maloprije svoje smrti pismeno ovlastio da nastavi njegovo djelo u Beogradu, da ga kraju privede prema njegovim osnovnim zamislima.

Novi, konačni pod rijetko se gdje može viditi. On djeluje vrlo efektno, nameće se oku i ukusu svojom otmenosti, skladnosti i solidnosti, posebno onaj široki središnji kameni tepih, koji ide od ulaznih vrata do pričesnog stola. Široki bijeli pojas u obliku pravilne kružnice uokviruje i optički povećava lađu crkve. Guste crvenožute žilice na širokim plohama zelenkastog makedonskog mramora upotpunjuju skladnost u raznolikosti. — Cijeli pod je povišen za 15 cm i stoga čini glavni oltar bližim oku vjernika, koji prati obredna zbivanja na njemu. Svojom vedrinom i blistavilom oživljuje i razveseljuje novi pred cijelu crkvu. U njemu se odrazuju kontura cijele ponutrice kao i likovi posjetioca.

Ukratko, konačni pod, ovakav kakav je, doprinosi neočekivano mnogo ugođaju cijelog zdanja i neopazice ga upotpunjava te tako čini još jači dojam na svakog posjetioca crkve, učenog ili jednostavnog, koji u nju ulazi s vjerskim osjećajem ili umjetničkim ukusom.

Ispod poda je izgrađena i polovinom svibnja završena gusta mreža termičkih kanala za zagrijavanje crkve toplim zrakom na najsavremenijim principima (prema nacrtu prof. Boleslava Likar iz Ljubljane). Od cijele te mreže vidljivi su samo otvori na zidovima crkve u koje se svodi topli zrak iz podzemnih kanala, da smlači hladni zrak iznad glava posjetioca iza ka-

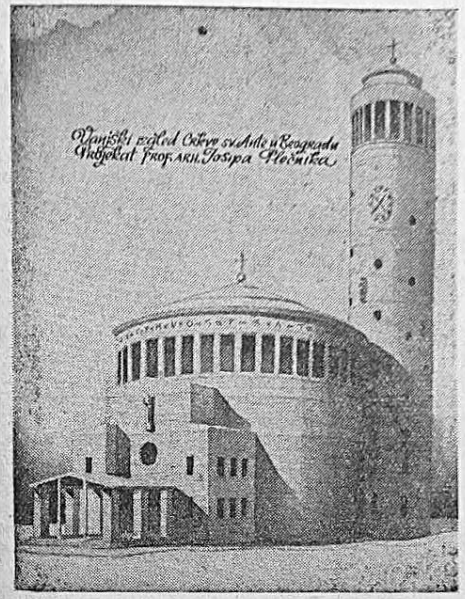

ko im je utoplio tanki sloj poda ispod nogu. — Drugi, veći dio uređaja za zagrijavanje crkve (kotlarnica, ventilatori itd.) morat će još neko vrijeme čekati na svoje dovršenje dok se ne odplati dug za pod i ne stvore nova sredstva za dalje radove.

Tako je i ove godine učinjen velik korak i postignut razmjerno velik napredak na planskom uređivanju te jedine monumentalne crkve u Beogradu. Baš radi toga što je Svečeva crkva jedina rotonda-crkva u Beogradu sa jasnim značajkama arhitektonske monumentalnosti i prave sakralne umjetnosti i što će ona ostati još dugi niz godina jedinom reprezentativnom katoličkom crkvom u glavnom gradu Jugoslavije, mi smatramo zgodnim i potrebnim, da naše čitaoce povremeno upoznajemo s novim ostvarenjima u toj crkvi i ukažemo na potrebu njezina što skorijeg potpunog dovršenja.

Jedna od velikih zadaća pri tom poslu jest dogradnja stilskog tornja, kako ga je prof. Plečnik prije 30 godina projektirao i kakav je samo 8 metara izgrađen. Bez tornja manjka tom rijetkom, arhitektonski originalnom sakralnom objektu njegova vanjska ravnoteža. Bez tornja izgleda ta kod nas jedinstvena crkva kao truplo bez glave. — Stoga će nastojanje uprave te crkve biti slijedećih godina usmjereno u pravcu dogradnje davno započetog tornja. Uporedo s tim nastojanjem župnika neka dođe do jačeg izražaja djelotvorna pažnja dosadašnjih prijatelja crkve i Svečenih štovatelja kao i svih drugih dobronamjernih naših vjernika širom Jugoslavije prema tom lijepom katoličkom hramu, neobična ali skladna izgleda i prave umjetničke ljepote kojim se mogu svi ponositi.

BOJIŠTE VJEČNOG KRIJESA

Dio prvi: Kula na Dvercima

(Nastavak)

Ipak, smireni glas njegove sestre primirio je žestinu njegova glasa. Okrenuo se Manfredu.

— Ti ne slutiš što smo izgubili. Sad je taj Sigmundov pristaša dobio na vremenu i napunio srce upornošću. Novi strah i novo mučenje neće ga toliko smekšati, kao ono prvo, nenadano! Smislit će laži i krive putove, kojim će nas odvesti daleko od istine. Ono je bio pravi čas, a ti si ga uništio...

— Pa, što smo izgubili?

— Mnogu tajnu bana Lučenca. Ključ bojnih uspjeha. Mogli smo mudro i lukavo koristiti njegovo poznavanje Sigmundovih planova. To bi nas dovelo na čelo zagorskim četama u borbi protiv Sigmunda i Marije... A gdje je bogati ratni plijen koji bismo zadobili!

Manfredo je šutio.

„Što će mi ratna slava i bogat plijen? — pomislio je. — Dobio sam mnogo više od toga! Da sam na slavu i plijen mislio nikada ne bih učinio što učinih. I nikada ne bih dobio najveće bogatstvo — Dorin glas mekan, tih i dobar; odraz nekog plemenitog sjaja u njezinoj duši, kojeg do tada u njoj nije bilo..."

XVII

Prođe dan.

Brat i sestra su se našli na bedemu kule.

— Što radiš ovdje, Doro? — pitao je Dezimir. — Loviš mlade gavrane da im živima potrgaš perje. Hoćeš li od njih već jednom skuhati vražju čorbu nekom vitezu?

— Teška sam ti na Susjedgradu?

— Ja sam tebi lakše, jer me nikad nije doma.

— Ne misliš na miraz, koji ću dobiti u času udaje? To će se otkinuti od tvojeg dijela.

On joj se zagleda u oči sumnjičavo. Nije se nasmiješio.

— U zadnje vrijeme puno pripovijedaš o udaji. A zadnji put si pred Manfredom govorila tako cendravo, kao dijete u povoju. Nikad te takvu nisam vidio. Je li to znak?

— Kakov znak?

— Ne pretvaraj se! Poznam tvoju himbu još od malih nogu. Odala si se juče da ljubiš Manfreda. U onoj žestokoj prepirci stupila si na njegovu stranu — protiv svojeg brata!

— Činilo mi se da je on u pravu.

— Do jučer ga nisi mogla podnijeti. Danas ti se čini da je on u pravu. Što se to s tobom događa, Doro?

— Nemam li prava izreći što mislim i onda, ako ti to ne odobravaš? Ja barem nisam od onih sestara koje hodaju za bratom kao sjena i klanjaju se svakoj njegovoj riječi. Ti to znaš jako dobro. Čemu se onda čudiš?

— Nećeš se sakriti iza mudrih riječi, Ljubiš Manfreda.

— Pa što, ako bi bilo tako?

— Udala bi se za mojeg neprijatelja?

— Nije ti neprijatelj.

— Čula si jučer kako je istupio. Kao izdajica. Bio bi kadar zabosti mi nož u leđa u svakom trenutku. Prevrtljiv je taj podlac! Uspjelo mu je i tebe preokrenuti na svoju stranu.

— Kada se budem udavala neću te pitati.

— Ni oca?

— Ni oca! Nikoga. Reći ću onomu koji mi bude drag: „Uzmi me sobom, prebaci me preko sedla, vjenčaj me u prvom samostanu i vodi me u svoju kulu! Neću prosidbe i svate, brata, ni oca. Neću nikoga. . .

— I otac i ja znamo da nas mrziš.

— Od njega sam baštinila, a uz tebe uzgojila zlo srce! Ja znam da sam živi bijes, da sam zmija. I to, jer znam, proždire mi dušu. . .
A vi ste krivci! . . . Vi!

— Manfredo nije takav vitez koji bi te ukrao sa Susjedgrada i preko sedla nosio u svoju kulu. . .

— Nisam ni mislila Manfreda. . .

— Čemu opet lažeš, kad znaš da te providim kao bistru rijeku. Ni ja pred tobom ne mogu ništa skriti ali ja nisam manje lukav od tebe.

— Nisi ni mudar, ako doista misliš Manfreda Nije ti prvi put da pogrješiš kad me hoćeš proučiti! Mislio si jednom i na Dorušu Ladikovića. I mislio si — krivo!

— Sad ne mislim krivo. I velim ti: sutra će plemeniti gospodičić Manfredo — na daleki put!

Zeleno svijetlo Dorinih očiju ugasnu. Stojala je na bedemu kao crni kip prema sjajnom nebu. Samo su joj se prsti micali grčevito.

— Otac ti neće dopustiti da ga odvedeš i ubiješ u šumi, — reče.

— Tvoji gavrani mi nisu još popili pamet. Ja znam bolje od tebe i od svakoga — tko je Manfredo! Neće mu se ništa dogoditi. Volio sam ga kao brata, pa ću ga i dalje održati u tom uvjerenju. Jednom će mi biti zahvalan i zato što sam ga spasio od — tebe! . . .

— Nikamo ga nećeš voditi! Sve ću reći ocu;

— I otac će odobriti ono što kanim!

— Nije Manfredo lud da ga možeš prevariti!

Pritajavana srdžba sad je buknula iz Dežimira. Kao stablo istrgnuto iz korijena i ponešeno burom pojurio je preko bedema i udaljavajući se od sestre dovikivao je:

— Činit ću što me je volja. A u ovom gradu se imaju svi mojoj volji pokoriti! Ni ti o svojim činima ne polažeš račun nikomu, pa neću ni ja; muškarac, vitez, gospodar!

Očekivao je da će njegove riječi propratiti poruglјiv kikot njegove sestre. Međutim, ona je stojala na bedemu; nepomična, tamna prilika na svijetlom nebosklonu.

Tada je bio siguran da zna sve o njoj. Možda po prvi put u životu.

XVIII

Starcu, nekad stražaru, sad zatvoreniku u kuli na Dvercima, doveli su druga, nekog tek pronađenog uhodu bana Lučenca.

I taj nesretnik je bio starac, suh i dug, kao kolac, ali još uvijek jakih ruku i nogu. Prije nego što su ga ulovili bježao im je hitro kao zec, a kad su ga htjeli svladati i vezati, borio se sa trojicom bijesno kao vuk.

Zapanjio se kad je vidio starog stražara.

— Što ćeš ti ovdje — pitao ga je kad su ostali na samu. — Pa, ti si ovdje gospodario, a sad te zatočiše u kulu!

— Nepravda, nepravda, — mrmljao je starac — stražar, suhi kostur. — Na svijetu ne možeš naći pravednosti. A zašto tebe zatvoriše?

— Bio sam vojnik i uhoda gospodina Lučenca.

Stari otskoči kao da mu se primakla zmija — otrovnica.

— Ha, ha! — nacerio se drugi starac, dugi kolac. — Što skačeš kao svetac kad vidi sumpor? Nisi više tako svetački čist pred svojima, kada te oni zatvoriše skupa sa mnom!

— Ja sam pravedan, — reče starac-kostur.

— To velim i ja o sebi, — nasmeja se starac-kolac.

— Neću razgovarati sa neprijateljem.

— Ja ti nisam neprijatelj. Sad smo drugovi braća, jer smo na istom. Neprijatelji su meni i tebi oni koji nas ovdje zatvoriše.

— Doznat će se jednom što je istina. Mene će pustiti van, a ti ćeš ostati ovdje, jer tebi istina ne može pomoći; samo bi te mogla još više optužiti.

— Istina će teško prodrijeti u ovu podzemnu tminu, — reče starac-kolac, uhoda bana Lučenca.

— Pravednosti nema, ali ja znam da će istina doći, — vikao je starac-kostur.

— Pa u čemu je tvoja istina o kojoj toliko galamiš? Što ti se dogodilo da si dospjeo ovamo?

— Zla žena me ocrnila da sam je htio nagovoriti na gadni grijeh.

Da su svodovi tamnice u kuli na Dvercima bili slabiji počeli bi pucati i lomiti se od gromoglasnog smijeha starca-kolca.

On se savijao do zemlje onako dug, mahao rukama kao ogromna ptica, previjao se lijevo i desno, lupao se šakama u koljeno i u glavu, hvatao se za trbuh i za vrat; činilo se — ugušit će se od smijeha, ispustit će dušu.

Starac-kostur ga je gledao zapanjeno. Čekao je nijemo da se svrši ova gromovita provala smijeha, pa je i dočekao prve, isprekidane, poruglјive riječi:

— Ti si najveći lažac kojeg sam ikada sreo!

— Nastavit će se —

IZ KATOLIČKOG SVETA

Kardinal Montini je imao za Uskrs vrlo lepu homiliju. Evo nekih glavnih misli. Kristovo uskrsnuće je uništilo u apostolima veru u svetovnog Mesiju. Uskrs snažno poziva čoveka na ostvarenje pravog cilja. Mnogo se govori o novom humanizmu, o službi svih prirodnih snaga ljudskom blagostanju, ali sve to često ispada kao nova privremena forma poganizma. Uskrsli Krist nas uči tešiti i uklanjati ljudsku bedu, ali nas isto tako uči trpeti za svoje i tuđe grehe. Trpljenjem se naime stiču skupocene zasluge za zagrobni život, u koji nam je Kristovo uskrsnuće otvorilo težak ali blagoslovljen put.

250 000 dolara za sliku. Ćiril Vasiljev, bugarski slikar, koji sada živi u SAD, odbio je da proda sliku sadašnjeg svetog Oca, koju je naslikao pre 30 godina, dok je Anđelo Roncalli bio apostolski delegat u Sofiji. Nudili su mu 250 000 dolara za sliku.

Katolička seljačka omladina Gornje Štajerske odlučila je da popravi raspeća i poljske kapelice na raskršćima i na poljima. Time ona želi pokazati svetu da nije u njima umrla vera njihovih pradedova, koji su postavili te verske spomenike. To će i podići vanjski izgled pokrajini.

Prošle godine hodočastilo je u Fatimu jedan milion vernika. Svećenici su otslužili oko 10 000 misa. Među njima su bila tri kardinala, četiri ap. delegata i veći broj nadbiskupa i biskupa.

Irska—zemlja misionara. Prošle je godine bio u Irskoj posvećen 401 svećenik. Od tog broja samo 91 svećenik je bio zaređen za domaće biskupije. Svi ostali, dakle preko tri četvrtine, određeni su za inostranstvo, pre svega za misije.

Indijski internuncije Msgr Knox u Novom Delhiju, izrazio je Dalai-Lami izraze simpatije i solidarnosti Svete Stolice prema tibetanskom narodu. Internuncije je ponudio Dalaj-Lami gostoprimstvo u Vatikanu.

Svuda po Italiji se posle procesa u Prato protiv biskupa Fiordelli da je klevetao bračni par Bollandi, smanjio broj samo građanskih brakova, u nekim provincijama i gradovima čak preko polovine.

Prodaja katoličkih novina u crkvama biće otsad u Francuskoj ograničena. Na proletnjoj konferenciji Francuski je episkopat odredio da se mora do 1. oktobra o. g. prestati dosadašnjom praksom. Otsad će biti tačno određen broj strogo religioznih časopisa koji će se još moći prodavati po crkvama.

De Gol će biti prigodom svoje posete Italiji primljen i od pape Ivana XXIII. Audijencija je određena za 24 juni. Poglavaru Francuske će se po staroj tradiciji tom prilikom osobito podeliti naslov kanonika lateranske bazilike. Izvesni krugovi očekuju da bi moglo doći i do razgovora o sklapanju konkordata između Francuske i Svete Stolice.

900 godina star izborni zakon. 13 aprila 1059 papa Nikola II izdao je zakon kojim je odredio da će u buduće Papu birati samo kardinali. Taj su naslov prvo imali samo rimski klerici, koji su zauzimali važnije službe u rimskoj crkvi. Kasnije bili su imenovani kardinalima i biskupi drugih biskupija. Papa Aleksandar III je 1160 dodao gornjem zakonu da je pravomoćno izabran za papu onaj kandidat koji dobije dve trećine glasova. Grgur X je 1274 izdao novi dekret, kojim je uveo konklave, tj. da moraju biti kardinali za vreme izbora zidom ograđeni od vanjskog sveta. Papa Pijo XII je odredio da je za valjani izbor potreban jedan glas iznad dve trećine.

750 godišnjica franjevačke regule. Na pozdrav franjevačkog generala o. Avgustina Sepinskog papa Ivan XXIII je govorio o franjevačkom duhu: o siromaštvu, poslušnosti i duhu katoličtva i apostolata. Za siromaštvo Papa je kazao, da obezbeđuje bogatstvo. To važi kako za stvarno siromaštvo tako i za siromaštvo duhom. Siromaštvo donosi čistu radost. U njemu se obistinjuje reč iz „Nasleduj Krista": „Sve ostavi, i naćićeš sve". Može se desiti da siromaštvu dođe materijalno bogatstvo, što može biti opasno za verski život. Stoga valja praktikovati siromaštvo po razboru i po meri. — Što se tiče poslušnosti Papa je pohvalio franjevačke obitelji da su poslušne biskupima i još više Papi, vrhovnom poglavaru Crkve. Porast i propast crkvenih redova ovisi od održavanja ili zanemarivanja poslušnosti Svetoj Stolici. Iskrena poslušnost obezbeđuje uspeh, a štetne i žalosne pojave kod pojedinaca ili nekih zajednica dolaze od neposlušnosti. Opet stoji u Nasleduj Krista: „Priroda se često vara, ali duh poslušnosti slavi uvek pobedu". — Govoreći o trećoj oznaci dobroq sina svetoq Franje, duhu katoličtva i apostolata, Papa je pohvalio misionarski franjevački duh. Zapanjujuće je kako su se namnožile porodice Asiškoq siromaha. Kad odbijemo prigodno, kao što su podneblje, temperamenat, krajevne prilike, onda se tek čudimo kako su te obitelji ostale verne temeljnim pravilima regule. Papa je uzgred spomenuo da je i on sam član trećeq reda svetoq Franje, što je pobudilo veliko oduševljenje među prisutnima u lateranskoj bazilici.

Vrhunska verska konferencija. Pretsednik jevrejske jedinstvene Unije, rabin Moris M. Eisendraht uputio je iz SAD posebno pismo papi Ivanu XXIII u kome predlaže neka se budući ekumenski sabor proširi tako, da bi mogli doći na nj vrhovni pretstavnici svih religija. Potrebe humanizma, utemeljuje Eisendraht svoj predlog, daleko prelaze granice kršćanstva i uključuju sve religije svih naroda sveta. Interesantno je kakve želje i ideje je pobudila inicijativa pape Ivana XXIII. U savremenom svetu približili su se svi ljudi koji veruju u Boga i u zagrobni život i traže međusobne dodire.

Kanada će slaviti u jesen od 4—8 oktobra 300 godišnjicu osnivanja svoje crkvene hijerarhije. Za te svečanosti Papa je imenovao kardinala Alfredo Ottaviani svojim legatom.

U Zapadnom Berlinu kardinal Döpfner blagoslovio je novu katoličku školu, koju su podigle redovnice Naše Drage Gospe. Nova škola se gradila tačno godinu dana. Ima 30 odeljenja i sve ostalo. Opštinske vlasti su pomagale u izgradnji. Njihov pretstavnik prisustvovao je posveti i poželeo školi da vrši važnu misiju.

Dopust i duhovna obnova. Biskup Gargitter iz Brixena je izdao posebno pastirsko pismo o turistima i njihovim duhovnim potrebama na letovalištima. Za mnoge turiste telesni odmor znači i priliku za duhovno produbljivanje. Kao što se poduzimaju sve mere da se turistima pruži što više komfora i duševne razonode, tako bi trebali župnici turističkih mesta da paze da privuku uzornom službom Božjom turiste u crkvu, da im pružaju večernja verska predavanja i slično. Krajevi s razvijenim turizmom pretstavljaju često opasnost za verski život domaćeg stanovništva. Tim opasnostima nije moguće izbeći izolacijom, nego tako da ih duhovno nadvladamo. No, svakako ne treba biti popustljiv, kada valja zaštititi najsvetija dobra naroda, veru i moral.

U Malgaški ustav unesen je član kojim se izjavljuje da malgaški narod veruje u Boga, priznaje dostojanstvo ljudske osobe i važnost porodice u odgoju dece, priznaje pravo na slobodne verske škole i državnu pomoć za takve škole i za sve socijalne ustanove.

Carigradski pravoslavni patrijarh Atenagora I primio je posetu apostolskog delegata u Turskoj Msgr Testa. Taj se susret stavlja u vezu s audijencijom metropolita Jakovosa, koji je istovremeno član osrednjeg komiteta ekumenskog saveta crkava kao stalni zastupnik carigradskog patrijarha.

Frank James Cooper je jedna vrlo poznata ličnost među američkim filmskim glumcima. Rodio se i odrastao je na farmi u državi Montana, gde se dobro uvežbao u jahanju. Svoju holivudsku karijeru počeo je sasvim sporednim ulogama. Prvi put nastupa 1926 godine. Igrao je u više od 60 filmova. 1933 u Nju Jorku se venčao sa Veronikom Balfe, koja se kao glumica zvala Sandra Šo. 15 septembra 1937 rodila mu se kćerkica Marija. Iz ljubavi prema detetu, da bi mogla pohađati katoličku školu, dao se crkveno venčati. Oci Pavlisti su ga poučavali u veri i tada je cela porodica stupila u Crkvu.

Pariški kardinal Feltin slavi 3 jula 1959 zlatomisnički jubilej. Pariz je najveći katolički grad na svetu, ali gotovo jedna četvrtina njegovih stanovnika nije krštena. Pod pariško nadbiskupiju spada oko 6 miliona stanovnika. Grad Pariz sam ima 97 župa, neke od njih imaju čak do 70 000 vernika. Okolina ima međutim 154 župe. Svih dušebrižničkih svećenika je 2 500, bilo svetovnih bilo redovničkih. Pariški nadbiskup i kardinal ima 8 pomoćnih biskupa. Biskupija je podeljena na šest arhiđakonija, kojima su na čelu pomoćni biskupi. Nedeljnu misu pohađa prosečno 650 000 Parižana, i to 18% u samom gradu, a 12,5% u predgrađima. — Naročiti pastoralni problemi u Parizu su: propovedanje evanđelja radnicima, verska pouka dece, katehumenat, izgradnja novih crkava, pomoć u izgradnji stanova, socijalna pomoć sirotinji, oskudica svećenika i svećeničkog podmlatka. U župama sa 40 000 vernika treba računati da svako godište daje oko 350—400 dece za veronaučnu obuku. Ako je župa veća do 60 000 osoba, onda jedno godište daje do 450—500 dece za veronauku. U Parizu svake godine prosečno prima sveto krštenje 1500 odraslih osoba, koje prolaze kroz katehumenat. Za njih ima oko 200 katehista, od kojih tri četvrtine laika.

Kristov kip. U blizini Lisabona u Portugalu podigli su 17 maja 119 metara visok Kristov kip, koji je kopija onoga kipa što stoji u zalivu Rio de Janeira u Braziliji.

50 godina učitelj novaka. Englesko-irska salezijanska provincija je imala preko 50 godina p. Žemsa Simonetti za učitelja novaka. Odmah posle mlade mise 1905 preuzeo je službu učitelja novaka. Ostavio ju je tek pre kratko vreme, kada je postao profesor na međunarodnom salezijanskom bogoslovnom koležu u Romsey.

Baptistička crkva postala katolička. 100 godina staru baptističku crkvu u Wortwell kod Bungay u Engleskoj, koja je bila već duže vremena izvan upotrebe, kupio je neki katolički bračni par te je poklonio svojoj biskupiji.

Irak ima prvog katoličkog poslanika u Libanu. To je 44 godišnji kaldejski katolik Najib-al Sayegh, koji je bio već od 1947 narodni poslanik.

Neke knjige pokojnog Pier Lermita dostigle su nakladu od 400 000 primeraka. Kako Pier Lermit nije hteo da stupi u udruženje autora, to nikada nije primao honorar za povišenje naklade.

Papa je imenovao kardinala Fietta svojim legatom za 6. nacionalni euharistički kongres, koji će se u oktobru održati u Cordobi u Argentini. Kardinal Fietta je bio tamo do 1954 papinski nuncije.

Papina reč o ekumenskom koncilu. Obnova bratskog zajedničkog duha, kakav je prožimao apostole posle Kristova uzašašća, to je po mišljenju Pape Ivana XXIII cilj ekumenskog koncila. U pismu naslovljenom svećenstvu triju Venecija, Papa ukazuje na jednodušnost u mišljenju i molitvi sa Petrom i oko Petra. Neka se ne traže izvanredni putevi za spasavanje čoveka i za odbranu njegovih prava. Ne treba se prepustiti lakoumnim razmišljanjima, kako bi mogli dobiti zamenu za ono što je stoljetnim iskustvima dobilo svoju vrednost. Papa dalje tvrdi da je sledio nutarnje nadahnuće koje mu je došlo neprimetno i neočekivano, kad je nagovestio budući ekumenski koncil. Već priprava na koncil mora potaći svakog svećenika da proširi delokrug kršćanske ljubavi prema bližnjemu. Ivan XXIII stavlja svima za primer sv. Pija X te sve poziva, da svuda i uvek dostojno nose svoje svećeničko odelo. Svećenik mora biti druželjubiv i uljudan. Ne sme se izgubiti u svetovnim poslovima. U danima srdžbe mora se svladati i svoje strasti držati na uzdama, kako bi bio u svakoj prilici na dostojnoj visini.

Kardinal Cushing iz Bostona je izjavio, da bi američka omladina morala zaboraviti na »rock and roll« te više misliti na ozbiljnije stvari. Vremena su vrlo teška. Upoređujući američku i rusku omladinu kardinal je kazao da je američka omladina više razmažena.

Pariški rukovodioci hotela, kafana i gostiona su slavili svoju zaštitnicu sv. Martu u crkvi sv. Ivana Boska. Msgr. Hottot je pretstavio prisutnima kardinala Feltina. Glavni urednik verskog tednika »Pelerin« je ocrtao pred skupljenom publikom lik sv. Marte, domaćice u Betaniji i gostiteljice Isusa Krista.

Duhovna deca sv. Franje Asiškog. Prema poslednjim podacima u papinskom godišnjaku za 1959 ima 26 320 franjevaca, 15 321 kapucin, 4 170 konventualaca, 1 032 regularna trećoredca, 13 000 klarisa te 1,3 miliona svih trećoredaca laika i svećenika.

Nemački biskupi pozvali su svoje vernike u Nemačkoj na molitvu, da Bog blagoslovi razgovore državnika Istoka i Zapada koji se vode u Ženevi i one koji se još trebaju održati na najvišem nivou, da bi urodili plodom.

Prvi kongres katoličkih novinara Južne Amerike vršio se u Limi u Peruu. Skupilo se 70 novinara iz 12 zemalja Latinske Amerike. Kongresu su prisustvovali i p. Gabel iz Francuske i p. Irribaren iz Španije, prvi u ime međunarodnog saveta katoličke štampe, drugi u ime informativnog i statističkog ureda Crkve u Španiji. Raspravljalo se o pravilima nove organizacije katoličkih novinara Latinske Amerike.

11 maja uveče vratio se les svetog Pija X iz Venecije u Rim u crkvu sv. Petra. Istovremeno prevezen je i sanduk sv. Ivana Boska iz novoposvećene crkve u rimskom kvartu Appio. Papa je sa kardinalima i pratnjom počastio dolazak svetih relikvija i održao kraći govor. — 12 maja služio je u vatikanskoj bazilici generalni superior salezijanaca Don Renato Ziggiotti svečanu misu za sve članove reda koji su stigli u Rim za svečanost prenosa Boskovih relikvija.

Papa članovima italijanske radničke Katoličke Akcije. 1. maja Papa je služio misu pred 40 000 kršćanskih radnika. U govoru koji je Papa uputio prisutnima, Papa je izjavio: Sva se radnička pitanja moraju rešavati u svetlu evanđelja, u slobodi, poštovanju ljudskog dostojanstva, zakonitosti, ljubavi i strpljivosti. Tajna obnove radničkog sveta nalazi se u primeni socijalne nauke Crkve. Nažalost, ima kršćanskih radnika, koji nisu ubeđeni u moć koju pretstavljaju. Odatle bolno protuslovlje i opasnost, kad ih vidimo kako usvajaju posebno načelo, prema kome se treba prvo udružiti s onima koji poriču Boga, da bi se uspostavila pravda. Vaše poslanstvo, nastavio je Papa, je u tome da se ljubazno i strpljivo približite udaljenoj braći koja imaju možda ranjeno srce pa da im omogućite shvatiti da rešenje njihovih problema nije u nekršćanskoj nauci, nego u aplikaciji načela koja propoveda evanđelje.

Umro je već drugi crnački biskup na Madagaskaru. Msgr Ranaivo, biskup iz Miarinarivo je umro u starosti od 54 godine. Pokojni biskup je bio posvećen tek 21 septembra 1958.

65 američkih mališana u Lurdu. Kardinal Cushing je avionom dovezao u Lurd 65 duševno ili telesno bolesne dece. To je bio prvi put posle 1914 godine da su američke vlasti dozvolile putovanje bez putnih isprava. Kardinal je sam pomagao nositi mlade bolesnike. Pri odlasku se zahvalio francuskim vlastima na susretljivosti. Dodao je da bolesna deca imaju pravo na pomoć zajednice. Lurd je grad gde se susreće svako trpljenje sveta. Za iduću godinu već je upisano 500 bolesne dece da hodočaste iz SAD u Lurd.

Novi holandski internuncije. Papa Ivan XXIII je imenovao nadbiskupa Guiseppe Beltrami za internuncija u Haqu kao naslednika kardinala Giobbe. Njegovo ranije službeno mesto bila je nuncijatura u Beirutu.

Kardinal Giobbe je imenovan papinim legatom kod suverenog Malteškog reda. Taj je položaj sada osnovan, njime se uspostavlja direktna i zvanična veza između reda i Svete Stolice.

Gana. Vladinim dekretom bile su nacionalizovane sve misijske osnovne i srednje škole triju provincija koje su ranije potpadale pod Togo. Tim dekretom pogođeno je bilo 210 katoličkih i 227 prezbiterijanskih škola. Veronauka će se i dalje predavati u tim školama. Na ostale provincije dekret se ne odnosi.

Brazilija. Tri katolička biskupa su se odlučila da podele crkvenu zemlju ljudima bez zemlje i stana u predgrađima, da bi ih se naviklo na obrađivanje zemlje. Državne vlasti podupiru taj pothvat te su spremne da pruže novim zemljoradnicima seme, alat, stručne savete, lekarsku negu i pomoć u prehrani, dok ne budu mogli živeti od svoje zarade.

Međunarodni lekarski ured u Lurdu se saglasio da se dva ozdravljenja, koja su mu bila predložena na ispitivanje, proglase sa medicinskog stanovišta za neobjašnjiva. Prvi je slučaj Ivone Fourier, rođene 1929 godine. Ona je patila zbog neke saobraćajne nesreće. Leva joj je ruka izgubila svaku snagu, postala je kao mrtva, što joj je prouzrokovalo nepodnošljive bolove. Lekari su je nagovarali da traži amptuaciju. Kad se prilikom francuskog nacionalnog hodočašća jednom kupala u lurdskom kupatilu, iznenada je potpuno ozdravila. Drugi je slučaj Leona Schwager-a, rođenog 1924 u Švajcarskoj. On je član benediktinskog reda sv. Otilije. Patio je na kro-

ničnom polaganom pogoršavajućem oboljenju nervnog sistema, koje je povlačilo sa sobom smetnju u vidu, govoru, ravnoteži. Nije podnosio nikakve hrane, hodao je samo sa štakama. 1952 godine u Lurdu pod procesijom sa Presvetim on se ispravio pokraj svojih kolica i bolovi su odjednom prestali. Svi spisi o ispitivanjima predani su biskupijama da započnu kanonski postupak.

Ratni helikopter je prevezao kip Fatimske Majke Božje iz Lisabona u Napulj 25 aprila. Mnoštvo sveta je dočekalo Fatimsku Gospu. Iz Napulja kip Fatimske Gospe biće isto helikopterom prevezen u 92 italijanska grada. Pred njim će se 13 septembra u Katani na Siciliji obaviti svečana posveta Italije bezgrešnom Srcu Marijinom. Posle petmesečnog boravka u Italiji kip će biti prevezen u Belgiju.

Blizu Napulja se nalazi hodočasnička crkva Madona de Carpinello. Posle rata tamo je neki italijanski svećenik počeo graditi dom za decu. Kako nije bilo potrebnog materijala, to je on organizovao procesiju u kojoj su na hiljade osoba nosile potrebno kamenje. Te su procesije sada već postale običaj. I dečji se dom diže iz temelja.

Samostan za invalidne redovnice. Kongregacija Raspetoga Isusa osnovala je u Engleskoj novu kuću. Ta je kongregacija bila osnovana 1930 godine u Parizu. U Francuskoj ima već 4 samostana, jedan u SAD, i sada je najnoviji pripremljen u Engleskoj u Castle Cary, Somerset. Kongregacija Raspetog Isusa prima ženske kandidatice koje zbog telesnih mana ili zdravstvenih nedostataka nisu mogle biti primljene u druge ženske kongregacije.

Izložba duhovnih zvanja. 31 maja apostolski delegat za Britaniju nadbiskup O'Hara otvorio je izložbu duhovnih zvanja u Mančesteru, koja je smeštena u glavnu sajamsku dvoranu. Na izložbi učestvuje 100 raznih redova i kongregacija. Troškovi izložbe iznose preko 100 miliona din. Na izložbi je uposleno 100 duhovnih osoba: svećenika, braće laika i časnih sestara. Svaki redovnički zavod objašnjava u minijaturnim modelima svoju radinost. Glavni cilj izložbe nije davati objašnjenja, nego buditi u mladićima i devojkama duhovna zvanja. Svako veče za vreme izložbe neki biskup, drži blagoslov, a poslednji dan izložbe, u nedelju obavilo se ređenje jednog đakona.

Kardinal Grente je drugi kardinal, koji je umro posle papinog imenovanja novih kardinala. To je Đorđe Grente, biskup u Mansu u Francuskoj. Bio je senior u kardinalskom zboru, star 87 godina. Pokojni kardinal je bio poreklom iz Normandije. U mladim godinama je bio profesor i rektor na visokim školama, 41 godinu je bio biskup, a od 1953 kardinal. Isticao se literarnim i teološkim delima kao i velikom govorničkom veštinom. 1937 godine bio primljen u Francusku Akademiju. Njegovom se smrću broj kardinala smanjio na 73.

Studentica krstila umirućeg druga. 18 godišnja studentica Šeli Onel kupala se sa kolegom Albertom Kogler na pacifiškoj obali u San Francisku, nekih 50 metara od glavne plaže. Odjednom primeti da je mladića napala ajkula. Uprkos upozorenju prisutnih koji su devojci dovikivali neka se skloni na sigurno mesto, devojka se bacila na neman da spasi mladića. Uspela ga je istrgati morskom psu i dovela ga do obale. Tamo je šakom uhvatila morske vode i oblila mladićevu glavu govoreći: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. Mladić je teško krvario, prevezli su ga u bolnicu, ali je za dva sata izdahnuo.

Myron Taylor, nekadašnji osobni pretstavnik pretsednika Ruzvelta kod pape Pija XII umro je u starosti od 85 godina. Taylor je bio protestant, u svojoj dugoj političkoj karijeri zauzimao je mnoge službe.

Još jedan kardinal umro. Nadbiskup Bogote kardinal Luque iznenada je preminuo na Spasovo 7 maja od srčane kapi. Pokojni se crkveni knez rodio 1889, bio zaređen za svećenika 1916, za biskupa 1931, premešten u Bogotu 1950, a imenovan kardinalom 1953. Bio je prvi kardinal Kolumbije.

BELEŠKA O AUTOKEFALNOSTI KIPRA

Na Kipru su apostol Pavle i Barnaba prvi širili kršćanstvo. Barnaba je postao prvi biskup na ostrvu koje meri 9 238 km². Nikozija bila je njegova prestonica. Među njegovim naslednicima bio je u staro doba najpoznatiji sv. Epifanije iz Salamine. Prema kanonima drugog crkvenog sabora u Carigradu 381, Kipar je potpao pod jurisdikciju antiohijskog patrijarha. Na efeškom koncilu 431 godine Kipar je dobio autonomiju u tom smislu, da primas Kipra nije imao neposrednog poglavara, nego su ga birali i posvećivali njegovi sufragani — podređeni biskupi Kipra. Tako je Kipar postao autokefalan.

Za vreme 3 krstaškog rata 1191 engleski kralj Ričard Lavljega srca zauzeo je Kipar, pošto je hteo da si osigura morske puteve za Palestinu. Od onog doba Kipar prelazi pod politički uticaj Zapada. Dugo vremena ostaje pod vlašću Gujona de Lusignona i njegovih naslednika sve do 1489. Francuski kralj Ljudevit Sveti proveo je tamo zimu 1248/1249.

Godine 1489 Katarina Cornaro, udovica kralja Jakova II bila je prisiljena da prepusti vlast nad Kiprom Veneciji, koja ga drži do 1570, kad su ostrvo zauzeli Turci.

Dolaskom krstaša na Kipar osnovana je tamo i latinska hijerarhija. Grčka hijerarhija bila je ponižena i nezadovoljna, ali je i dalje vršila vlast. Sve do dolaska Turska grčka hijerarhija priznaje vrhovnu papinsku vlast. Turci su tražili

da se Kipar odvoji od Rima i stupi u vezu sa carigradskim patrijarhom. Sinoda koja se 1572 sastala u Carigradu, odrešila je Kiprane »greha koji su počinili što su stajali ranije pod Rimom«. Kipar se dakle tek 1572 godine odvojio od sv. Stolice odnosno pao u raskol.

Turski sultan II Zavojevač držao se opšteg pravila da je priznavao versko poglavice potčinjenih naroda kao njihove političke pretstavnike. Carigradskog patrijahra je smatrao političkim poglavarom svih kršćana na Istoku. Godine 1660 Visoka Porta je priznala kiparskog arhiepiskopa sa trojicom ostalih episkopa političkim pretstavnicima Kiprana. Prema toj odluci svaki kiparski arhiepiskop je bio ujedno i etnarh, zakoniti politički pretstavnik kiparskih Grka. Arhiepiskop je imao pravo da se izravno dopisivao sa sultanom. Mogao se žaliti na neispravnosti lokalnih upravljača koje je Visoka Porta slala na Kipar. Kiparski narod se stoga navikao gledati u svom arhiepiskopu svoga zaštitnika te se u svim poteškoćama obraćao na nj. Tako je bilo sve do 1878 godine, kada su Englezi preuzeli Kipar od Turaka.

U tom istorijskom svetlu moguće je shvatiti uticaj i ulogu koju igra sadašnji verski pretstavnik Kipra arhiepiskop Makarije, koji je star tek 45 godina, u savremenim zbivanjima na Kipru.

UREDNIKOVA POŠTA

J. B. 1. PITANJE: Kojim verama pripadaju podanici Turske? ODGOVOR: Sadašnja Turska je nacionalna država, pošto 86% stanovnika pripada turskoj narodnosti koji su svi muslimanske vere. U Turskoj ima nešto narodnih manjina: Kurdi, Jermeni, Arapi, Čerkezi, Grci, Jevreji te neznatan broj pripadnika drugih narodnosti, naročito u Carigradu i u Ankari. Kurdi su Indogermani, a po veri muslimani šiiti. Jermeni i Grci su kršćani pravoslavne odnosno monofizitske konfesije. Katolika ima malo, ali imadu svoga biskupa u Carigradu.

2. PITANJE: Koje se godine Istok otcepio od Rima: ODGOVOR: Pitanje je nespretno postavljeno. Prekid veza istočnih crkava sa središtem kršćanstva nije bila stvar određene godine, nego postupnog razvoja. Razne jeresi, koje su se pojavljivale na Istoku, kidale su pojedine zemlje Srednjeg Istoka od kršćanskog središta: Egipat i Etiopiju, Jermeniju i Gruziju monofizitska jeres, Mezopotamiju i Persiju nestorijanska kriva vera. U 9 i 10 veku teritorij Bizanca se mnogo smanjio, a time i moć istočnog kršćanstva. Između 5 i 10 veka carigradski patrijarsi nalazili su se često u sukobima s papama, pošto su se bizantski carevi suviše mešali u crkvene poslove te po svojoj volji nameštali i uklanjali patrijarhe. Pape su takvo stanje teško podnosili, pa su katkada morali odbiti potvrdu tako postavljenih patrijarha. Prvi carigradski patrijarh, koji je načelno poricao papino prvenstvo, bio je Fotije, iako samo u anonimnim spisima. On se kasnije pomirio s Papom i umro u crkvenom jedinstvu. Konačni raskol je nastao 1054 godine pod patrijarhom Mihajlom Kerularijem, kada je 20 jula kardinal Humbert položio bulu izopćenja na oltar Hagije Sofije u Carigradu. Ali ni ovim datumom raskol nije bio sproveden na celom području carigradskog patrijarhata, pošto nisu mogle tako lako nestati vekovne tradicije o jednoj Kristovoj Crkvi i o ulozi koju ima Papa u njoj. Izvan carigradskog patrijarhata Kipar je na primer sve do 1572 godine priznavao papin primat.

3. PITANJE: Da li se osnivač dinastije Nemanjića Stevan Nemanja stvarno krstio po latinskom obredu? ODGOVOR: Stevan Nemanja se rodio u Ribnici u Duklji, današnjoj Crnoj Gori, koja je crkveno potpadala tada pod Bar, gde je bio ustaljen latinski obred. Kad je kasnije prešao u Rašku, njega su krstili još po istočnom obredu, kako govori njegov životopisac sveti Sava.

G. P. PITANJE: Kakve su vere Tibetanci? ODGOVOR: Autonomna pokrajina Tibet pretstavlja samo jedan deo tibetanske visoravni. U njoj živi samo jedan deo Tibetanaca. Taj autonomni Tibet ima preko 1,2 miliona km² površine i samo 1,2 miliona stanovnika. Oni pripadaju žutoj rasi, slični su najstarijim stanovnicima Južne Kine. Po veri su budisti. Njihov verski poglavar Dalaj Lama stoluje po pravilu u Lasi te je istovremeno njihov svetovni poglavar. Tamošnji narod drži svog verskog poglavara utelovljenim Budom. Neobično je za naše pojmove, što je tamo gotovo svaki četvrti muškarac budistički redovnik. U slabo napučenoj zemlji bilo je preko 3000 samostana. Palača Dalaj Lame spada među vrlo zanimljive građevine sveta.

Z. L. PITANJE: Da li se zna za grob Lazara iz Betanije, koga je Isus uskrisio? ODGOVOR: U današnjoj Betaniji, koja leži 3 km od Jeruzalema te se arapski naziva El Azaryeh, mi bismo rekli „Lazarovo selo", žive većinom siromašni Arapi, po veri muslimani. U selu postoji jedna katolička crkva i jedna mošeja s visokim minaretom. Pokraj minareta pokazuju Lazarov grob u koji se ulazi po 24 stepenice, a sastoji se iz predsoblja i pravog groba. Američki franjevci su počeli 1951 godine s iskopavanjem na onom mestu gde je prema predanju stajala Lazarova kuća. Rezultati tog istraživanja su interesantni. Otkrili su naime tri crkve u ruševinama: najmladu iz krstaškog doba, srednju iz 6 veka i najstariju iz 4 veka s mozaičkim patosom.

O. K. ODGOVOR: Tužite se da vam se sin izmiče iz ruku da hoda sve više vlastitim putevima. Pitajte se, da li mu dajete u svemu dobar primer, ili ste više magnetofonska traka, koja samo ponavlja otrcane pouke. Ne želim da ikada doživite što se pred kratkim vremenom desilo nekom francuskom ocu. Šta? Nekog mladog Francuza sud je osudio na 15 godina prinudnog rada. Posle izrečene presude mladić gla-

sno progovori: „Opraštam sudijama, njihova je presuda pravedna. Opraštam policiji, i oni su postupali ispravno kad su me hapsili. Ali ovde u sudskoj dvorani sedi čovek, kome ja ne mogu oprostiti, a to je moj otac. On me je odgojio bez religije."

A. K. ODGOVOR: U nekim našim krajevima održava se pobožan običaj da crkvena zvona zvone kad se priprema nevreme, opasnost za grad. Ima praznovernih ljudi koji misle da zvuk zvona svojom snagom odgoni nevreme i grad. Međutim istina je drugačija. Biskup je zvona posvetio i pomazao bolesničkim uljem i svetom krizmom. Nad njima se molio, neka bi zvona budila u vernicima veru, odgonila napastovanje đavola i silu oluja. Prema tome molitva Crkve i usrdne molitve vernika, koje zvono pred olujom poziva na molitvu, kucaju na milostivog Boga neka odvrati od svojih vernika preteću nesreću.

F. C. PITANJE: Da li imaju oproste i prsteni sa križićem i deset zubaca koji su se od drugog svetskog rata na ovamo počeli širiti mesto običnih krunica? ODGOVOR: Ti okrugli prsteni nisu i ne mogu biti blagoslovljeni na oproste svete krunice te krunice ne mogu zameniti. Međutim ako imaš sa sobom krunicu u džepu, možeš brojiti zdravomarije na taj prsten i primaš oproste kao da bi držao krunicu u rukama.

DAS. ODGOVOR: Nije lako utvrditi stepen odgovornosti roditelja, ako su deca njihova otišla krivim putem. Teško da su roditelji potpuno bez krivice i da su u datom slučaju potpuno izvršili svoju odgojnu dužnost. Roditelji imaju pravo savetovati i upozoriti i svoju odraslu decu koja žive samostalno. Uvek se mogu za njih moliti i prinositi žrtve za njihovo obraćenje. Slično može postupati jedan bračni drug prema svom supružniku. Ako taj bračni drug zna da njihov brak pred Bogom i Crkvom nije uređen, mora ga što pre urediti ili napustiti grešnu vezu.

B. Đ. ODGOVOR: Ko se teško ogrešio protiv sedme zapovedi i bližnjemu nepravedno naneo tešku štetu, njemu se greh ne može oprostiti, dok nije spreman štetu nadoknadti. Vas boli, što vidite da čovek koji vam je naneo tešku štetu, a nije nikako spreman da vam je nadoknadi, pristupa pričesnom stolu. Na svetu se svašta dešava, ne treba se ničemu čuditi. Bolje je nepravdu trpeti nego nepravdu činiti. To je prokletstvo greha da prvi greh povlači za sobom drugi, treći itd. Dešava se i to da ono što mislimo da je nepravda, objektivno uzeto nije nepravda. O svojim stvarima smo slabi sudije, a bližnjega prepustimo Bogu koji prosuđuje i srca i bubrege.

R. B. ODGOVOR: Stolarina i ostale takse kao i misni stipendiji, uključivo i gregorijanske mise, spadaju u nadležnost pojedinih biskupskih ordinarijata. Objašnjenje o pojedinim postavkama možete dobiti kod svoga župnika odnosno dekana ili na samom Ordinarijatu.

M. Zgb. ODGOVOR: Nije istina da je svako spolno udejstvovanje među supružnicima težak smrtni greh — osim u slučaju kada oboje žele da dođe do začeća i novog djeteta, nego je istina da je svaki snošaj među supružnicima i u valjanom braku težak greh onda, ako služeći se svojim prirodnim bračnim pravom nešto namerno učine, da bi onemogućili začeće.

PISMO SVETOM VINKU

Sveti Vinko,
za mene, kada sam bio dijete
(a to katkada znači — do konca života)
Ti si bio po obličju
najstariji svetac u nebu.
Oprosti mi, danas, ovu poštu djetinjastu!

Vidio sam, davno, Tvoju sliku pognutih ramena,
duge brade, staračkog smiješka.
Ugao ulica
Samostanske i Frankopanske
bio je meni Tvoj zavičaj.

Znao sam da sestre sa bijelim kapama
slijede Tvoje riječi:
uče djecu slovima istine Božje,
prose bolesnim zdravlje tijela i duše.
Na što si ih Ti pozvao, dobri svečel
Oprosti mi, danas, ovu poštu djetinjastu!

Samo je meni ugao mojih ulica dragih
značio Tvoj zavičaj.
Ti u zemaljskim satima
moj rodni kraj nisi poznavao.
A danas ga poznaš, danas za njega moliš,
danas u njemu — po Tvojim riječima
pobožnost zrije u njivama srdaca,
rane u tijelu bližnjih
cijele od brižne pokornosti.

Danas je Tvoj zavičaj na uglu dragih ulica,
kao i svuda gdje slijedba Tvoja njeguje.
Danas sam Te pronašao
u napjevima pobožnim s mojeg tla,
u molitvama domovinskih oltara,
u zvonima pod zavičajnim zvijezdama.
Oprosti, danas, ovo moje pismo,
radosne riječi i poštu djetinjastu!

NAKANE APOSTOLATA MOLITVE. Sveta nas Crkva u mesecu julu poziva da se naročito molimo presvetom Srcu Isusovu, da bi osećaj pravednosti i ljubavi delovao na sve u cilju izbegavanja saobraćajnih nesreća. U misijskom nas pogledu Crkva poziva na molitvu za procvat apostolskog rada u Sijamu.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. — Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20 — Tek. račun 101-704-3-533.

Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd, Zmaj Jovina broj 39 — Telefon br. 20-268.